

Deu anys de sistema universitari de les Illes Balears

Lluís Ballester Brage

Andrés Nadal Cristóbal

RESUM

Els darrers deu anys, s'ha consolidat el sistema universitari a les Illes Balears, format per la Universitat de les Illes Balears i pels centres adscrits, complementat amb les dues universitats no presencials (UNED i UOC). La normativa específica d'àmbit autonòmic ha estat desenvolupada i transformada d'acord amb les exigències de l'espai europeu d'educació superior, i ha normalitzat una àmplia oferta de titulacions que perfilen l'oferta com a generalista, tal com necessita un territori insular.

La Universitat de les Illes Balears és el centre de referència del sistema. Té una àmplia oferta d'estudis de grau i una acreditada capacitat de formació avançada mitjançant estudis de postgrau oficials (màsters i doctorats). La seva capacitat investigadora la posiciona entre les primeres universitats de l'Estat. Els darrers deu anys ha mantingut una dimensió mitjana pel que fa a alumnat i professorat, i els dos darrers anys ha reduït considerablement el seu pressupost.

Quant a les universitats no presencials, la UOC es configura com a Universitat perquè els titulats universitaris amplii la seva formació. La UNED, per part seva, manté el perfil d'Universitat de formació generalista i té a les Illes una gran oferta d'estudis que no requereixen experimentació, especialment de la branca de Ciències Socials i Jurídiques.

RESUMEN

A lo largo de los últimos diez años, el sistema universitario a las Illes Balears, formado por la Universitat de les Illes Balears, así como por los centros adscritos, complementado con las dos universidades no presenciales (UNED y UOC), se ha consolidado. Se ha desarrollado la normativa específica de ámbito autonómico, se ha transformado según las exigencias del Espacio Europeo de Educación Superior y ha normalizado una amplia oferta de titulaciones que perfilan la oferta como generalista, tal como necesita un territorio insular.

La Universitat de les Illes Balears es el centro de referencia del sistema, con una importante oferta de estudios de grado y una acreditada capacidad de formación avanzada, mediante estudios de posgrado oficiales (másters y doctorados). Su capacidad investigadora la posiciona entre las primeras universidades del Estado. A lo largo de los últimos diez años, ha mantenido una dimensión mediana, con respecto al alumnado y profesorado, reduciendo considerablemente su presupuesto en los dos últimos años.

Con respecto a las universidades no presenciales, la UOC se configura como universidad para ampliación de estudios de los titulados universitarios, mientras la UNED mantiene su perfil como universidad de formación generalista, con una importante oferta de estudios en las Illes Balears que no requieren experimentación, en especial de la rama de Ciencias Sociales y Jurídicas.

La darrera dècada, a Espanya, la Universitat s'ha caracteritzat per tenir un alumnat i professorat estables, però també per la renovació de la normativa i dels plans d'estudis, així com per la forta reducció dels pressuposts. Aquesta caracterització és perfectament vàlida per a la nostra comunitat.

Les Illes Balears, amb una única Universitat presencial, la UIB, poden ser considerades una comunitat autònoma amb un sistema universitari de dimensions reduïdes, tenint en compte el patrimoni, finançament, demanda, etc., que té. En aquest article, analitzarem una selecció dels indicadors més rellevants de la UIB, i tindrem en compte també els centres adscrits i les universitats no presencials de referència a les Illes Balears (UNED i UOC).

Els darrers deu anys que analitzarem en aquest breu article representen la consolidació de la UIB i del conjunt del sistema universitari a les Illes Balears. La normativa desenvolupada per la Direcció general d'Universitats del Govern de les Illes Balears i el canvi de regulació estatal han establert un marc normatiu completament renovat i adaptat als canvis socials de principi del segle XXI. Hi ha hagut, també, transformacions en l'estructura de la UIB, del CSAG i de la resta d'universitats a distància i centres de formació superior presents a les Illes. Tan importants com aquests canvis ho són, també, les transformacions sociològiques en l'alumnat, els estudis i altres components del sistema.

Per fer l'anàlisi, hem treballat amb tres talls temporals. El primer va dels anys acadèmics de referència 2003-04, el primer que va ser inclòs en l'*Anuari 2004*. El segon any de referència podria ser el 2007-08 o el 2008-09, però hem decidit treballar amb les dades de 2008-09, perquè és el primer en el qual es va implementar el canvi dels plans d'estudis i l'organització general de l'espai europeu d'educació superior, el conegut com a Pla de Bolonya. Finalment, ens fixam en les dades del darrer any acadèmic, el 2012-13.

És possible que hi hagi discrepàncies entre les diverses fonts de dades. En tots els anuaris anteriors (2004-2012), els autors han utilitzat les dades proporcionades pel Servei d'Estadística i Qualitat Universitària de la UIB (SEQUA)¹ i nosaltres, per unificar els diferents indicadors, farem servir la informació proporcionada per la UIB i publicada al seu web, a l'apartat «Dades i indicadors».²

L'ESPai EUROPEU D'EDUCACIÓ SUPERIOR I L'OFERTA D'ESTUDIS DE LA UIB

Els dos últims decennis, l'educació superior a Espanya ha experimentat canvis significatius, que s'han caracteritzat per una clara ampliació de l'oferta universitària, ja que han estat internacionalitzats i diversificats, però la reforma més rellevant de la darrera dècada és la de la normativa universitària per al desenvolupament de l'espai europeu d'educació superior, amb tots els canvis acadèmics i organitzatius que ha implicat. El curs 2003-04 encara no havia començat aquesta reforma (vegeu el quadre I), però, el 2008-09, a la UIB ja han coexistit nivells formatius diferents: estudis de primer i segon cicle (37), estudis de grau (que varen començar a ser impartits l'any acadèmic 2008-09), màsters oficials (que varen començar a ser impartits el curs 2006-07) i programes de doctorat (tant els regulats pel RD 778/1998 com els nous, regulats pel RD 56/2005 i pel 1393/2007). Com podem observar al quadre I, aquesta transformació s'ha completat el curs 2012-13, en què ja hi ha hagut una oferta d'estudis de grau una mica més reduïda que la de títols anterior a la reforma.

¹ Anteriorment, fins el 2005-06, aquest servei era l'Oficina de Planificació i Prospectiva (OPP). Les dades per als anuaris dels dos primers anys varen ser aportades per l'OPP.

² Poden ser consultades a: <<http://www.uib.es/lauib/Dades-i-xifres/>>.

QUADRE 1. ESTUDIS OFERTS PER LA UIB

Curs acadèmic	2003-04	2008-09	2012-13
Nombre d'estudis de cicle llarg i de cicle curt, sense comptar les escoles adscrites	39	37	
Nombre d'estudis de primer i segon cicle extingits i en procés d'extinció			37
Nombre de títols adaptats a l'EEES			
1. Grau		25	30
2. Màster		33	32
3. Doctorat		29	28

Font: Indicadors del pressupost de la UIB
Elaboració pròpia

Aquestes dades posen de manifest la plena implantació de l'espai europeu d'educació superior en el sistema universitari de les Illes Balears.

EVOLUCIÓ DE L'ALUMNAT ENTRE 2003-04 I 2012-13

Segons les dades disponibles, les proporcionades pel SEQUA i les de les taules d'indicadors de referència del pressupost de la UIB, podem considerar que la Universitat de les Illes ha incrementat les seves dimensions, pel que fa a l'alumnat, d'una manera significativa. Ha passat d'11.765 alumnes a 13.577, és a dir, ha tingut un increment d'un 15,40%.

QUADRE 2. EVOLUCIÓ DE LA TOTALITAT DE L'ALUMNAT MATRICULAT A LA UIB

Curs acadèmic	2003-04	2008-09	2012-13
Nombre d'alumnes	11.765	12.623	13.577
% (2003-04, base 100)	100,00%	107,29%	115,40%
% variacions 2009-13			107,56%

Font: Dades del SEQUA i dels indicadors de pressupost de la UIB. Dades del 31 d'octubre de 2012
Elaboració pròpia

La taxa bruta d'universitaris, calculada com a matriculats a la UIB per cada cent joves entre divuit i vint-i-quatre anys, no ha augmentat els deu anys estudiats, com podem comprovar al quadre 3, i ha passat d'un 13,33% a un 16,72%. Com és evident, no hi són inclosos tots els joves universitaris matriculats a universitats a distància o que hagin sortit de les Illes Balears per continuar la carrera.

La taxa neta d'escolarització en educació universitària per al grup d'edat de divuit i vint-i-quatre anys és una correcció de la taxa anterior, i es calcula com a nombre d'estudiants de divuit i vint-i-quatre anys d'aquesta franja d'edat en ensenyaments de 1r i 2n cicle i grau, en relació amb la població del mateix tram d'edat, és a dir, solament és tingut en compte l'alumnat de divuit i vint-i-quatre anys. Segons les dades del Ministeri d'Educació, Cultura i Esports (MECD 2013, 11), la taxa

per a l'any acadèmic 2011-12 a les Illes Balears era d'un 10,5%, la més baixa de totes les comunitats de l'Estat. La taxa neta per al conjunt de l'Estat, el mateix any acadèmic, era d'un 27,9%. Comunitats com Madrid (41,1%) o Castella i Lleó (35,0%) lideraven aquest rànquing, i entre les comunitats amb menys universitaris hi havia, a més de les Balears, Castella-la Manxa (12,6%) i La Rioja (14,4%). És a dir, encara queda un creixement potencial important d'alumnat universitari per arribar als mínims raonables per a una comunitat suposadament rica. Moltes vegades, hem parlat de les característiques del mercat de treball de les Illes Balears, però segurament hi ha altres factors que caldria estudiar a fons. Les taxes netes s'han mantingut baixes al llarg de tot el període i també han estat en el nivell més baix des del curs 2003-04 al 2011-12 (darrer any amb dades oficials), sense excepció.

En qualsevol cas, l'increment d'alumnat a la UIB, en un moment de restricció pressupostària i de més demandes acadèmiques, per les conseqüències dels nous plans d'estudis, l'extinció progressiva dels estudis anteriors i la implantació de l'espai europeu d'educació superior, ha generat dificultats diverses en la dinàmica general dels estudis, però no en la qualitat. En termes generals, podem dir que han millorat molts factors rellevants de la dinàmica acadèmica: coordinació del professorat, guies docents, tutories i seminaris, etc. Els pròxims anys han de ser investigats quins han estat els canvis en la qualitat de la docència, mesurats per millorar els processos i els resultats de l'alumnat. Les aproximacions que presentam més endavant solament en són unes primeres avaluacions.

QUADRE 3. EVOLUCIÓ DE LA TAXA D'UNIVERSITARIS MATRICULATS A LA UIB

Curs acadèmic	2003-04	2008-09	2012-13
Nombre d'alumnes	11.765	12.623	13.577
Joves entre 18 i 24 anys	88.257	96.372	81.179
% d'universitaris per cada 100 joves	13,33	13,10	16,72

Font: Dades de l'INE, del SEQUA i indicadors del pressupost de la UIB. Dades del 31 d'octubre de 2012
Elaboració pròpia

Pel que fa a l'evolució de l'alumnat de matrícula nova entre els cursos 2003-04 i 2012-13, podem fer una sèrie d'interpretacions de les dades més rellevants (vegeu els quadres 4 i 5). Hi destaca sobretot la pèrdua de matrícula de nou ingrés, que passa de 3.929 matriculats nous el curs 2003-04 a 3.761, el 2012-13, és a dir, ha disminuït un 4,28% el nombre de matrícules de nou ingrés. L'increment del preu de les matrícules ha moderat l'augment d'alumnat de nova matriculació que hi havia hagut els anys anteriors.

Observam canvis en la distribució dels estudiants universitaris per branca de coneixement. El nombre d'estudiants de Ciències de l'Educació ha augmentat i actualment és un 24,36% del total d'alumnat de nou ingrés, la qual cosa significa un creixement de quasi un 4% respecte de la situació de fa deu anys. Augmenta també de manera moderada l'alumnat de nou ingrés a les Ciències Experimentals, que passen d'un 5,52% a un 6,62%.

En segon lloc, hi ha un ampli grup d'estudis més o manco estabilitzats, ja sigui pels numerus clausus establerts o per l'estancament de la demanda. Entre els primers hi ha els estudis de Ciències de la

Salut, entorn a un 9,5% de tot l'alumnat de nou ingrés. Hi ha un factor que hem de tenir en compte, que és la classificació dels estudis de Psicologia, que fins a la reforma universitària formaven part de la branca de les Ciències Socials i Jurídiques, però des d'aleshores han passat a ser de les Ciències de la Salut. Als quadres 4 i 5, els hem inclosos en la branca de Salut durant tot el període.

En altres branques hi ha hagut reajustaments moderats. Ha perdut estudiants universitaris la branca de Ciències Socials i Jurídiques (no són incloses en les Ciències de l'Educació), que els últims deu anys han disminuït un 5,6%. És clarament una branca que perd matrícules els darrers anys, però, no obstant això, continua essent l'àrea de dimensions més grans a la UIB i la que aporta una contribució significativa al desenvolupament dels sectors productius de les Illes Balears, ja que els estudis turístics en formen part.

QUADRE 4. NOMBRE D'ESTUDIANTS DE NOU INGRÉS I ESTUDIS A LA UIB

	TOTAL UIB i centres adscrits	2003-04	2008-09	2012-13
Branques	Estudis	3.929	3.704	3.761
Arts i Humanitats	Estudis Anglesos	54	68	64
Arts i Humanitats	Filosofia	47	38	53
Arts i Humanitats	Història	60	60	72
Arts i Humanitats	Història de l'Art	91	47	52
Arts i Humanitats	Llengua i Literatura Catalanes	22	26	41
Arts i Humanitats	Llengua i Literatura Espanyoles	47	22	54
Ciències de l'Educació	Educació Infantil	72	132	198
Ciències de l'Educació	Educació Infantil CSAG	62	147	151
Ciències de l'Educació	Educació Primària	55	44	293
Ciències de l'Educació	Educació Primària CSAG	26	69	72
Ciències de l'Educació	Mestres (totes les especialitats; abans, grau)	253	207	
Ciències de l'Educació	Mestres CSAG (totes les especialitats; abans, grau)	111	114	
Ciències de l'Educació	Educació Social	60	106	120
Ciències de l'Educació	Pedagogia	92	116	82
Ciències de l'Educació	Psicopedagogia	80	28	
Ciències de la Salut	Fisioteràpia	102	74	70
Ciències de la Salut	Infermeria	158	178	178
Ciències de la Salut	Psicologia	127	110	110
Ciències Experimentals	Biologia	120	113	103
Ciències Experimentals	Bioquímica	29	12	51
Ciències Experimentals	Física	29	10	43
Ciències Experimentals	Química	39	34	52

Ciències Socials i Jurídiques	Administració d'Empreses (ADE + CCEE)	578	489	353
Ciències Socials i Jurídiques	Comunicació audiovisual CSAG		30	32
Ciències Socials i Jurídiques	Dret	142	212	293
Ciències Socials i Jurídiques	Economia	110	81	142
Ciències Socials i Jurídiques	Geografia	33	23	69
Ciències Socials i Jurídiques	Graduat en Estudis Immobiliaris	27		
Ciències Socials i Jurídiques	Periodisme CSAG		26	27
Ciències Socials i Jurídiques	Relacions Laborals	110	77	57
Ciències Socials i Jurídiques	Treball Social	70	106	110
Ciències Socials i Jurídiques	Turisme	216	175	179
Ciències Socials i Jurídiques	Turisme (Escola adscrita Felipe Moreno)	240	33	35
Ciències Socials i Jurídiques	Turisme del Consell d'Eivissa	47	44	41
Ciències Socials i Jurídiques -títol propi	Direcció Hotelera Internacional	45		
Ciències Socials i Jurídiques -títol propi	Graduat en Seguretat i Ciències Policials		48	
Ciències Socials i Jurídiques -títol propi	Relacions internacionals		233	
Enginyeria i Arquitectura	Enginyeria Agroalimentària i del Medi Ambient	40	29	58
Enginyeria i Arquitectura	Enginyeria d'Edificació (abans, Arquitectura Tècnica)	101	89	173
Enginyeria i Arquitectura	Enginyeria Electrònica Industrial	80	60	73
Enginyeria i Arquitectura	Enginyeria Informàtica	44	25	168
Enginyeria i Arquitectura	Enginyeria Tècnica en Informàtica de Gestió	116	77	0
Enginyeria i Arquitectura	Enginyeria Tècnica en Informàtica de Sistemes	100	48	0
Enginyeria i Arquitectura	Enginyeria Telemàtica	70	30	49
Enginyeria i Arquitectura	Matemàtiques	24	14	43

Nota 1. El curs 2003-04, les titulacions eren diplomatures o llicenciatures

Nota 2. El curs 2008-09 va ser de transició de diplomatures o llicenciatures als nous graus

Font: Dades del SEQUA (2004-12) i dels indicadors del pressupost de la UIB

Elaboració pròpia

QUADRE 5. NOMBRE D'ESTUDIANTS DE NOU INGRÉS A LA UIB

TOTAL UIB i centres adscrits	Any acadèmic		
	2003-04	2008-09	2012-13
Branques	3.929	3.704	3.761
Arts i Humanitats	321	261	336
Ciències de l'Educació	811	963	916
Ciències de la Salut	387	362	358
Ciències Experimentals	217	169	249
Ciències Socials i Jurídiques	1.618	1.577	1.338
Enginyeria i Arquitectura	575	372	564

TOTAL UIB i centres adscrits	Any acadèmic		
	2003-04	2008-09	2012-13
Percentatges per branques	100,00	100,00	100,00
Arts i Humanitats	8,17	7,05	8,93
Ciències de l'Educació	20,64	26,00	24,36
Ciències de la Salut	9,85	9,77	9,52
Ciències Experimentals	5,52	4,56	6,62
Ciències Socials i Jurídiques	41,18	42,58	35,58
Enginyeria i Arquitectura	14,63	10,04	15,00
Total i %, UIB i centres adscrits	100,00	100,00	100,00
Total UIB	3.443	3.241	3.403
%	87,63	87,50	90,48
Total CSAG	199	386	282
%	5,06	10,42	7,50
Total altres centres adscrits	287	77	76
%	7,30	2,08	2,02

Font: Dades del SEQUA (2004-2012) i dels indicadors de pressupost de la UIB
Elaboració pròpia

Com és evident, la via per accedir a la Universitat ha canviat amb la reforma dels estudis universitaris, en especial des de 2007. El curs 2012-13, el 73,6% de l'alumnat que ha ingressat en un grau a les universitats públiques presencials ho ha fet a través de les proves d'accés a la Universitat, és a dir, ha hagut de cursar obligatòriament la fase general (71,8%, en el cas dels homes, i 74,9%, de les dones). L'accés a través dels cicles de formació superior representa un 13,7%. És significatiu el percentatge d'alumnat que hi arriba d'ensenyaments anteriors al RD 1393/2007 (6,8%) i obeeix principalment al moment actual d'implantació de l'EEES, que implica el pas d'alumnat de les antigues titulacions de primer i segon cicle als graus universitaris actuals. El percentatge d'alumnes que accedeixen a la UIB per estudiar un segon títol universitari és d'un 5,9%.

Els canvis dels darrers anys fan impossible comparar les dades d'alumnat dels màsters oficials de 2012-13 amb les del que cursava el primer cicle dels estudis de doctorat. Han augmentat notablement, però la comparació no aporta conclusions rellevants. Una dada que sí que podria ser indicativa de la qualitat de les ofertes actuals de màsters és el percentatge d'alumnat estranger matriculat a màster i doctorat: un 3,58% el 2012-13. Aquest indicador s'ha mantingut en aquestes dimensions els darrers quatre anys acadèmics. El 2010, era d'un 13,90%.

El curs 2010-11, els estudiants de grau a les Illes aconsegueixen resultats molt bons, comparats amb els estatals (SEQUA 2013; MECD 2013):

- un rendiment mitjà (relació entre crèdits aprovats i matriculats) del 73,75%, mentre que a l'Estat és del 69,70%

- una taxa d'èxit (relació entre crèdits aprovats i presentats) del 84,00%, mentre que a l'Estat és del 83,1%
- una taxa d'avaluació (relació entre crèdits presentats i matriculats) del 87,79%, quan la de a l'Estat és del 83,9%

Pel que fa als estudiants de màster, obtenen taxes de rendiment i èxit superiors a les dels estudiants de grau a la UIB; en concret, la taxa mitjana de rendiment de màster és del 79,95% i la d'èxit, del 98,44%. La taxa que obté resultats més baixos en els màsters és la d'avaluació, amb el 81,22%, el curs 2010-11, el darrer del qual tenim dades oficials del SEQUA i del MECD.

La conclusió a la qual arriba el SEQUA és una mica triumfalista, però les dades són clares: «El SEQUA va fer un estudi comparatiu entre els antics plans d'estudis i els graus que ens permet afirmar que el rendiment de l'alumnat —definit com a assignatures superades en relació amb les matriculades— dels nous títols ha millorat. Ara, quan ja sortiran els primers graduats per la UIB, podem observar que el nou model educatiu basat en l'aprenentatge per competències i en l'activitat i l'avaluació contínua de l'estudiant, juntament amb l'esforç del professorat per fer front al nou sistema, són les principals causes d'aquesta millora» (SEQUA 2013, 4).

Segurament, aprovar les assignatures, sense altres consideracions, no podem interpretar-ho com un indicador de millora dels resultats. Cal estudiar-ne d'altres, com la inserció en el mercat de treball, la productivitat científica i sociocultural dels graduats, la transferència de coneixements a la societat de les Balears, entre altres factors, per poder parlar d'una millora de la formació.

CANVIS EN L'ESTRUCTURA DEL PROFESSORAT

La UIB ha passat de 1.150 membres entre personal docent i investigador (PDI), el 2007-08, a 1.155, el 2012-13. És a dir, en termes general, es pot dir que els darrers anys ha mantingut la dotació de personal docent i investigador. Si ho comparam amb el començament del període que estudiam, l'any acadèmic 2003-04 el canvi va ser molt considerable, ja que passà de 768 a 1.155, és a dir, en una dècada el professorat ha augmentat un 50,34%. Tot i aquestes dades, hem de fer moltes precisions.

Un tema inicial és l'estructura per categories del PDI. Si diferenciam entre personal numerari i no numerari (quadres 6 i 7), entre 2007-08 i 2012-13, la UIB passà d'un 42,87% de PDI numerari a un 45,45%. És una ampliació reduïda, però molt important, sobretot perquè aquest procés s'ha aturat radicalment els darrers anys. Les possibilitats que es creïn noves places de funcionaris docents o investigadors és remota.

Els quatre tipus bàsics (catedràtics d'universitat, titulars d'universitat, catedràtics d'escola universitària, titulars d'escola universitària) s'han transformat i ara tenen més estabilitat i reconeixement acadèmic. Les dues primeres categories (CU i TU) han passat de representar un 25,74% de tot el PDI a ser un 39,31%. Per aquest motiu, podem dir que els darrers deu anys la plantilla de la UIB s'ha transformat d'una manera positiva, tot i que queden temes per millorar.

QUADRE 6. PDI NUMERARI DE LA UIB PER CATEGORIES
RESUM EVOLUCIÓ 2003-04/2012-13

	CU	TU	CEU	TEU	Total
Curs 2003-04	94	221	43	214	572
% (1)	12,24%	28,78%	5,60%	27,86%	74,48%
Curs 2007-08	90	206	33	164	493
% (1)	7,83%	17,91%	2,87%	14,26%	42,87%
Curs 2012-13	133	321	4	67	525
% (1)	11,52%	27,79%	0,35%	5,80%	45,45%
Diferència entre 2003-04 i 2012-13	39	100	-39	-147	-47
% 2003-04 base 100	95,74%	93,21%	76,74%	76,64%	86,19%
Diferència entre 2007-08 i 2012-13	43	115	-29	-97	32
% 2007-08 base 100	147,78%	155,83%	12,12%	40,85%	106,49%

Nota 1. Els percentatges són calculats respecte del total de PDI numerari o no (768, el 2003-04; 1.150, el 2007-08, i 1.155, el 2012-13)

Font: Servei de Recursos Humans de la UIB i memòria dels pressuposts 2004, 2009 i 2013

Elaboració pròpia

Un dels greus problemes dels darrers deu anys i que encara resta pendent és la gran importància de les situacions d'inestabilitat (quadre 7). El conjunt del personal contractat representa el 54,55%, però no tothom té la mateixa situació; de fet, una part del personal contractat, especialment els contractats doctors (54 persones), gaudeixen d'un estatus més normalitzat que la resta d'aquest mateix tipus. En qualsevol cas, els associats encara representen una part massa important del PDI: un 35,67% del total de PDI de la UIB. Aquest personal és imprescindible per millorar la connexió de la Universitat amb el mercat de treball i la realitat sociocultural de les Illes Balears, però les seves dimensions fan que resulti afectada la qualitat dels processos d'ensenyament-aprenentatge, especialment per la poca dedicació acadèmica que desenvolupa aquest personal, ja que un 57,52% disposa de contractes de tres hores o menys.

QUADRE 7. PDI CONTRACTAT DE LA UIB PER CATEGORIES
RESUM EVOLUCIÓ 2003-04/2012-13

	Ajudant, Col·l., Con. (1)	ASS. (2)	ALTRES (3)	Total
Curs 2003-04	38	155	3	196
% (4)	4,95%	20,18%	0,39%	25,52%
Curs 2007-08	117	533	7	657
% (4)	10,17%	46,35%	0,61%	57,13%
Curs 2012-13	189	412	29	630
% (4)	16,36%	35,67%	2,51%	54,55%

	Ajudant, Col·l., Con. (1)	ASS. (2)	ALTRES (3)	Total
Diferència entre 2003-04 i 2012-13	151	257	26	434
% 2003-04 base 100	307,89%	343,87%	233,33%	335,20%
Diferència entre 2007-08 i 2012-13	72	-121	22	-27
% 2007-08 base 100	161,54%	77,30%	414,29%	95,89%

Nota 1. Inclou professorat col·laborador, contractat, doctor, ajudant i ajudant doctor

Nota 2. Inclou associats entre una i sis hores

Nota 3. Inclou professorat visitant, associat, estranger i emèrit

Nota 4. Els percentatges són calculats respecte del total de PDI numerari o no (768, el 2003-04; 1.150, el 2007-08, i 1.155, el 2012-13)

Font: Servei de Recursos Humans de la UIB i memòria dels pressuposts 2004, 2009 i 2013

Elaboració pròpia

La reorganització dels estudis, així com la diversificació de grups (desdoblament en les assignatures amb més alumnes), ha significat un increment de la càrrega docent (vegeu el quadre 8), que ha passat d'un total de 15.420 crèdits a 15.734, és a dir, ha augmentat un 4,36% la càrrega real. Si consideram que cada crèdit representa 25 hores de dedicació docent, en podem calcular el nombre d'hores total, que serien 393.350 en un curs acadèmic. La mitjana per professor és de 340,56 hores. Com sabem, les dedicacions són molt diferents, per la qual cosa calculam un indicador que hem denominat «professorat a temps complet» (vegeu el quadre 8).

QUADRE 8. CÀRREGA DOCENT EN CRÈDITS DEL PROFESSORAT DE LA UIB

Curs acadèmic	2003-04	2008-09	2012-13
Càrrega docent en crèdits	15.420	15.077	15.734
% (2003-04 base 100)	100,00%	97,78%	102,04%
% variacions 2009-13			104,36%

Font: Indicadors del pressupost de la UIB

Elaboració pròpia

Com explica la *Memòria del pressupost de la UIB* (UIB 2013), el professorat a temps complet és calculat comptant com a un cada professor a dedicació completa. La dedicació dels professors associats és calculat de la manera següent: sis hores són el 75% d'una dedicació a temps complet; quatre hores són el 50%; tres hores, un 37,5%, i la resta en la mateixa proporció d'acord amb el nombre d'hores del contracte. La metodologia aplicada és la mateixa que utilitzen les universitats del Grup 9 (comunitats autònomes amb una sola Universitat).

Les dades d'aquest indicador mostren que la dotació actual de professorat és equivalent a 893 professors a temps complet. L'increment de la dotació ajustada a les dedicacions és d'un 14,93% en relació amb la dotació de 2003-04. En qualsevol cas, podem observar que els darrers anys l'increment de dotacions s'ha estancat, en un context d'augment de la càrrega docent que representa la implantació de l'EEES.

QUADRE 9. PROFESSORAT A TEMPS COMPLET

Curs acadèmic	2003-04	2008-09	2012-13
Professorat equivalent	777	886	893
% (2003-04 base 100)	100,00%	114,03%	114,93%
% variacions 2009-13			100,79%

Font: Indicadors del pressupost de la UIB
Elaboració pròpia

Per acabar la interpretació de les dotacions i les possibilitats reals per desenvolupar la feina acadèmica amb qualitat, hem calculat l'indicador que relaciona les dotacions de professorat (professorat equivalent a temps complet) amb el nombre d'alumnes (vegeu el quadre 10). Aquesta ràtio mostra una sorprenent coincidència entre els cursos 2003-04 i 2012-13, amb 15,14 alumnes per professor equivalent a temps complet el primer any i 15,20 alumnes per professor el 2012-13. És a dir, es confirma la hipòtesi d'estancament en les dotacions en tot el període, malgrat que els darrers anys sí que hi ha una millora que permet recuperar la pèrdua de professorat d'anys anteriors.

QUADRE 10. RÀTIO ALUMNAT/PROFESSORAT

Curs acadèmic	2003-04	2008-09	2012-13
Ràtio d'alumnes per professor/a	15,14	13,91	15,20
% (2003-04 base 100)	100,00%	91,88%	100,40%
% variacions 2009-13			109,27%

Font: Indicadors del pressupost de la UIB
Elaboració pròpia

CANVIS EN L'ESTRUCTURA DEL PAS

Un dels components fonamentals per mantenir els processos desenvolupats a la UIB és el personal d'administració i serveis (PAS) (vegeu el quadre 11). Aquest personal, que conforma un col·lectiu molt heterogeni, inclou des dels màxims responsables de l'organització fins al personal d'administració de tots els nivells. També hi ha molta diversitat de situacions contractuals, des de funcionaris de carrera, funcionaris interins, funcionaris contractats, laborals fixos de conveni, fins a laborals interins de conveni i laborals contractats.

Pel que fa al PAS, podem diferenciar dues etapes: una primera de fort creixement, entre els cursos 2003-04 i 2008-09, amb un 23,97%, i una segona etapa, de 2008-09 a 2012-13, amb una reducció moderada d'un 2,95%.

QUADRE 11. RÀTIO ALUMNAT/PROFESSORAT

Curs acadèmic	2003-04	2008-09	2012-13
Total de PAS (I)	438	543	527
% (2003-04 base 100)	100,00%	123,97%	120,32%
% variacions 2009-13			97,05%

Nota 1. Té en compte la totalitat del PAS
Font: Indicadors del pressupost de la UIB
Elaboració pròpia

Com podem comprovar al quadre 12, la ràtio que relaciona el professorat equivalent a temps complet amb el PAS té una reducció moderada entre els cursos 2003-04 (1,77 professors per cada PAS) i 2012-13 (1,69 professors per cada PAS). La modificació pot representar més pressió sobre la feina d'aquest personal, però les memòries de la UIB i els informes de la Junta de Personal no han denunciat cap deteriorament de la qualitat de la feina feta, ans al contrari: ha millorat la capacitat del personal gràcies a una important política de formació i a l'estabilitat de les dotacions del PAS, amb personal de llarga trajectòria en tots els llocs de treball clau.

QUADRE 12. RÀTIO PROFESSORAT/PAS

Curs acadèmic	2003-04	2008-09	2012-13
Ràtio professors/PAS	1,77	1,63	1,69
% (2003-04 base 100)	100,00%	92,09%	95,48%
% variacions 2009-13			103,68%

Font: Indicadors del pressupost de la UIB
Elaboració pròpia

PRODUCTIVITAT CIENTÍFICA

El darrer any s'han presentat dues anàlisis de la qualitat científica i acadèmica de les universitats espanyoles. La primera que comentam és la desenvolupada sota la direcció del professor Francisco Pérez (2013) i editada per la Fundació BBVA i l'Institut Valencià d'Investigacions Econòmiques (IVIE).

El projecte, denominat U-Rànquing, és la primera classificació de les universitats públiques espanyoles segons el seu volum de resultats i productivitat, l'activitat docent, investigadora i d'innovació i de desenvolupament tecnològic.

La principal conclusió que en podem extreure és que, tenint en compte la productivitat de la institució (ISSUE-P), la Universitat Pompeu Fabra (UPF), la Politècnica de Catalunya (UPC), l'Autònoma de Madrid (UAM), la Politècnica de València, l'Autònoma de Barcelona, la de Illes Balears, la de Cantàbria, la de València, la Complutense de Madrid i la Universitat de Barcelona són les deu universitats, de les quaranta-vuit considerades, que optimitzen més bé els seus resultats en funció de la grandària i dels recursos.

La Universitat de les Illes Balears ocupa la sisena posició en la classificació global per productivitat (Pérez 2013, 40). L'altre indicador (ISSUE-V) és el referit al volum brut de resultats i està clarament afectat per les dimensions de cada una de les universitats. En aquest segon indicador, la UIB ocupa el lloc trenta-u.

Segons els responsables de l'estudi, els indicadors han estat construïts tenint en compte les recomanacions de la literatura especialitzada i els experts internacionals de rànquings. Gràcies a això, el projecte ofereix classificacions de les universitats desagregades per camps de coneixement

i permet els usuaris construir rànquings personalitzats de titulacions; d'aquesta manera, facilita l'accés a la informació i millora el procés d'elecció dels estudis universitaris.

Finalment, els investigadors conclouen que les classificacions obtingudes indiquen que hi ha un grup d'universitats públiques que destaquen tant pel volum de resultats com en termes de productivitat, i que, a més, són les que apareixen en els rànquings internacionals. Casualment, totes són universitats de grans dimensions, i, per aquest motiu, la UIB no té cap possibilitat: (1) Universidad Complutense de Madrid, (2) Universitat de Barcelona, (3) Universitat de València, (4) Universitat Politècnica de València, (5) Universitat Politècnica de Catalunya.

El segon rànquing realment és un conjunt de rànquings per disciplines científiques. Està emmarcat en el projecte Ranking universidades,³ gestionat per la Universidad de Granada (UGR). Enguany, el 2013, ha estat publicada la quarta edició dels rànquings I-UGR de les universitats espanyoles per camps i disciplines científiques (Torres-Salinas 2013). És un rànquing d'universitats públiques i privades espanyoles basat en la investigació publicada en les revistes internacionals de més impacte i visibilitat. L'objectiu principal d'aquest rànquing és descobrir les fortaleses i debilitats del sistema universitari espanyol d'investigació en diferents àmbits del coneixement. Aquest rànquing ofereix resultats per a dotze camps i trenta-set disciplines científiques, per la qual cosa hom pot captar més bé en quines especialitats són més influents les universitats. Així mateix, les universitats estan ordenades segons l'IFQ2A-Index, que sintetitza sis indicadors bibliomètrics de producció científica i d'impacte.

Les principals dades referides a la UIB poden ser resumides segons la posició ocupada per camps científics. El rànquing ordena, de millors a pitjors i segons aquells criteris, les quaranta-sis universitats estudiades. Les primeres posicions indiquen més productivitat científica i de més impacte comparat:⁴

- Psicologia i Educació: 10
- Física: 13
- Ciències de la Terra: 14
- Biologia: 18
- Matemàtiques: 21
- Altres ciències socials: 21
- Economia i Empresa: 24
- Química: 25
- Tecnologies de la Informació i les Comunicacions: 28
- Enginyeries: 35
- Ciències Agràries: 42

Com podem observar, la UIB se situa en un nivell intermedi. En tres casos baixa al grup de les vint darreres universitats i en quatre camps científics se situa entre les vint millors.

³ Els rànquings complets poden ser consultats a: <<http://www.rankinguniversidades.es>>.

⁴ Inclou també Medicina i Farmàcia, camp científic en el qual la UIB no pot ser inclosa.

Aquestes dades, a partir de dos rànquings diferenciats, posicionen raonablement bé la UIB, la qual, sempre que es neutralitza el factor de la dimensió, obté resultats excel·lents, entre les deu millors universitats de l'Estat.

EVOLUCIÓ DEL PRESSUPOST ENTRE 2003-04 I 2012-13

Dos dels grans principis que han de regir el finançament universitari són la suficiència i l'equitat, juntament amb una gestió eficaç i eficient dels recursos que s'hi destinen. Entenem que la suficiència és el finançament adequat a les funcions encomanades a la Universitat: formació, recerca i desenvolupament social i econòmic. Un finançament que permeti una activitat acadèmica de qualitat, competitiva en el terreny europeu i internacional, que generi projectes i iniciatives singulars i complementàries en el si de la Universitat de les Illes Balears. En aquest terreny, és especialment rellevant disposar de recursos per fer front als costos futurs de les diferents activitats universitàries tenint en compte els que deriven de la construcció de l'espai europeu d'educació superior o l'impacte de la legislació que afecta l'àmbit universitari.

Pel que fa al pressupost de la UIB, vegeu el quadre 13 i els següents. El 2013 ha estat aprovat un pressupost de 85.314.653,79 euros, és a dir, ha augmentat un 27,04% respecte del de l'any 2004, però representa una reducció de més de disset milions respecte del pressupost de 2011. Aquesta reducció dels darrers dos anys s'ha produït d'una manera molt important entre 2011 i 2012 i més moderada entre 2012 i 2013. En qualsevol cas, una reducció pressupostària tan rellevant en un període d'increment de l'alumnat i de les exigències acadèmiques derivades de l'EEES implica grans dificultats per a la qualitat del projecte educatiu, investigador i sociocultural de la UIB.

QUADRE 13. EVOLUCIÓ DEL PRESSUPOST DE LA UIB (2004-2013)			
	Total	2004 base 100	Millora anual
1. Pressupost 2004	67.153.264,53	100,00	
2. Pressupost 2005	71.138.995,34	105,94	5,94
3. Pressupost 2006	74.869.723,35	111,49	5,24
4. Pressupost 2007	79.550.465,55	118,46	6,25
5. Pressupost 2008	85.831.383,55	127,81	7,90
6. Pressupost 2009	92.451.336,38	137,67	7,71
7. Pressupost 2010	95.319.345,11	141,94	3,10
8. Pressupost 2011	102.979.116,20	153,35	8,04
9. Pressupost 2012	88.221.578,30	131,37	14,33
10. Pressupost 2013	85.314.653,79	127,04	3,30

Font: Memòries dels pressuposts de 2004-2013 de la UIB
Elaboració pròpia

En els ingressos (vegeu el quadre 14), els preus públics representen un 18,20%, mentre que el 60,81% són transferències corrents, majoritàriament provinents del Govern de les Illes Balears (el 2009, representaven un 67,90%). És a dir, els preus han augmentat i la importància relativa de les transferències ha disminuït.

Les despeses (vegeu el quadre 14) es distribueixen en el 65,50% per a personal (el 2009, representava el 66,04%), despeses en béns corrents o serveis (12,50%) i inversions reals (20,24%). Tant les despeses de personal com les de béns corrents s'han reduït d'una manera apreciable. A banda, el capítol d'inversions també s'ha ajustat molt, sobretot si el comparem, per exemple, amb el dels anys 2000 (29,44%) o 2001 (33,99%). En qualsevol cas, les necessitats d'inversió no han disminuït, ja que encara manquen instal·lacions molt notables (edifici d'estudis de doctorat i adaptació als requeriments espacials derivats del model d'ensenyament i aprenentatge de l'espai europeu, per exemple).

QUADRE 14. DISTRIBUCIÓ DEL PRESSUPOST DE LA UIB PER CAPÍTOLS, COMPARACIÓ 2009-2013

CAPÍTOLS D'INGRESSOS	INGRESSOS 2009		INGRESSOS 2013		Dif. % 09-13
	(euros)	%	(euros)	%	
3. Preus públics i altres ingressos	10.574.080,61	11,44%	15.527.740,20	18,20%	6,76%
4. Transferències corrents	62.775.821,88	67,90%	51.876.965,66	60,81%	-7,09%
5. Ingressos patrimonials	625.915,26	0,68%	225.611,53	0,26%	-0,41%
7. Transferències de capital	6.855.518,63	7,42%	3.400.000,00	3,99%	-3,43%
8. Actius financers	11.620.000,00	12,57%	14.284.336,40	16,74%	4,17%
Total pressupost d'ingressos	92.451.336,38	100,00%	85.314.653,79	100,00%	-7,72%

CAPÍTOLS DE DESPESES	DESPESES 2009		DESPESES 2013		Dif. % 09-13
	(euros)	%	(euros)	%	
1. Personal	61.058.200,18	66,04%	55.879.657,82	65,50%	-0,55%
2. Béns corrents i de serveis	14.083.469,78	15,23%	10.666.049,16	12,50%	-2,73%
3. Despeses financeres	159.100,00	0,17%	184.100,00	0,22%	0,04%
4. Transferències corrents	900.240,96	0,97%	544.718,15	0,64%	-0,34%
6. Inversions reals	15.561.161,57	16,83%	17.265.323,00	20,24%	3,41%
7. Transferències de capital	431.587,27	0,47%	517.229,04	0,61%	0,14%
9. Passius financers	257.576,62	0,28%	257.576,62	0,30%	0,02%
Total pressupost de despeses	92.451.336,38	100,00%	85.314.653,79	100,00%	-7,72%

Font: Pressupost de la UIB de 2009 i 2013
Elaboració pròpia

Els darrers deu anys, cal reconèixer que l'esforç inversor del Govern de les Illes Balears ha estat insuficient, tot i que important, a causa, principalment, de la necessitat de donar resposta a l'entrada creixent de nous estudiants a les aules i de la necessitat consegüent de dotacions de professorat, així com per crear i consolidar les infraestructures universitàries. Un indicador que mostra l'esforç fet és el referit als metres quadrats construïts (vegeu el quadre 15), que ha passat de 126.662 el 2003-04 a 138.145 el 2012-13, és a dir, els espais disponibles de nova planta han incrementat un 9,07%.

QUADRE 15. TOTAL DE METRES QUADRATS CONSTRUÏTS

Curs acadèmic	2003-04	2008-09	2012-13
Total de metres quadrats construïts	126.662	133.630	138.145
% (2003-04 base 100)	100,00%	105,50%	109,07%
% variacions 2009-13			103,38%

Font: Indicadors del pressupost de la UIB
Elaboració pròpia

Per detallar més quin ha estat l'impacte de la reducció pressupostària podem estudiar l'indicador relatiu a la transferència nominativa (vegeu el quadre 16), és a dir, la subvenció pública de l'entitat tutelar per al funcionament ordinari de la Universitat. Ha passat d'una transferència nominativa de 40,32 milions d'euros en el pressupost de 2004 a 51,10 en el de 2013, és a dir, d'una transferència nominativa per estudiant de 3.427 euros el 2004 a 3.764 el 2013, un increment d'un 9,83% (vegeu el quadre 17), però que en realitat suposa una forta reducció dels nivells de la transferència nominativa per estudiant que la UIB havia aconseguit el 2009, amb 4.962€ per alumne. Concretament, entre el curs 2009 i el 2013, la reducció ha estat d'un 24,14%.

QUADRE 16. TRANSFERÈNCIA NOMINATIVA (MILIONS D'EUROS)

Curs acadèmic	2003-04	2008-09	2012-13
Transferència nominativa	40,32	61,14	51,10
% (2003-04 base 100)	100,00%	151,64%	126,74%
% variacions 2009-13			83,58%

Font: Indicadors del pressupost de la UIB
Elaboració pròpia

QUADRE 17. TRANSFERÈNCIA NOMINATIVA PER ESTUDIANT

Curs acadèmic	2003-04	2008-09	2012-13
Transferència nominativa per estudiant	3.427	4.962	3.764
% (2003-04 base 100)	100,00%	144,79%	109,83%
% variacions 2009-13			75,86%

Font: Indicadors del pressupost de la UIB
Elaboració pròpia

A conseqüència d'aquestes reduccions, encara som enfora d'assolir un finançament universitari que representi un 2% del PIB, d'acord amb la recomanació de la Unió Europea d'un 2% del PIB d'inversió en educació superior i d'un 3% d'inversió general en R+D+I.

LES UNIVERSITATS NO PRESENCIALS A LES ILLES BALEARS: UOC I UNED

Les dues universitats que completen l'oferta d'estudis superiors generals són la UNED i la UOC. Són dues organitzacions que cobreixen els espais que deixen la UIB i els centres adscrits, especialment pel que fa a l'alumnat que té dificultats per seguir els estudis presencials, ja sigui per motius laborals o d'altres tipus.

La seva capacitat d'adaptació a un territori insular, en el qual els desplaçaments entre illes tenen un cost elevat, així com la bona qualitat dels seus dispositius tecnològics i didàctics els ha permès consolidar una oferta i aconseguir una demanda important.

UNIVERSITAT OBERTA DE CATALUNYA (UOC). PRESENCIA A LES ILLES BALEARS

La Universitat Oberta de Catalunya (UOC) té una oferta d'estudis en procés d'ampliació. En els de primer i segon cicle —actualment, en procés de canvi— té 2.100 alumnes. Els estudiants de la UOC s'han multiplicat per tres els darrers anys i han passat dels 634 de 2003-04 als 2.100 de 2011-12, amb una distribució molt semblant entre homes i dones, tot i que té més homes que dones. Aquesta diferència de gènere ha minvat des del curs 2003-04 i ha passat d'una diferència d'un 10,73% a un 2,86%.

Pel que fa als estudis que ofereix, la UOC manté, el curs 2011-12, més del 56% dels seus estudiants que cursen llicenciatures i diplomatures, mentre que un 36% i un 6% estudien grau o màster. Els estudiants de doctorat són molt pocs (entre tres i un). Podem dir que la UOC representa, ara per ara, una opció per cursar graus i postgraus de títols propis.

Cal dir que l'augment del nombre d'estudiants matriculats a la UOC representa, el darrer curs consultat, el 56,6% dels estudiants de la UOC a les Illes Balears. En deu anys, el creixement ha minvat en percentatge (un 98% i un 78% d'alumnes de nova matrícula els cursos consultats, perquè la UOC és una universitat nova).

La distribució per edat mostra que la majoria dels usuaris de la UOC (manté la mateixa proporció homes i dones) tenen entre vint-i-cinc anys i quaranta. Seguidament, el grup més nombrós és el d'alumnes compresos entre els quaranta-un anys i els seixanta, seguit pels qui en tenen entre divuit i vint-i-quatre. La franja d'edat de més de seixanta anys quasi no hi és representada.

QUADRE 18. NOMBRE D'ALUMNES DE LA UOC PER EDAT I SEXE

Edat	2003-04			2008-09			2011-12		
	D	H	Total	D	H	Total	D	H	Total
18 a 24	38	32	70	84	75	159	104	66	170
25 a 40	202	259	461	581	655	1.236	698	796	1.494
41 a 60	43	60	103	162	181	343	215	213	428
més 60	0	0	0	2	3	5	3	5	8
TOTAL	283	351	634	829	914	1.743	1.020	1.080	2.100
%	44,64	55,36	100,00	47,56	52,44	100,00	48,57	51,43	100,00

Aquesta distribució d'edats ens fa veure que els estudiants de la UOC no són estudiants de primers estudis. A aquesta distribució per edat hi hem d'afegir la manera d'accedir als estudis. Les dades disponibles indiquen que més del 75% dels alumnes de la UOC, en els anys consultats, ja han estat alumnes universitaris (amb estudis acabats o no). És a dir, la UOC ha estat, els darrers deu anys, una oferta de postgrau i pràcticament no ha canviat aquesta característica tan rellevant.

Un segon grup d'accés per quantitat d'alumnes prové del COU/Batxillerat, tot i que aquests anys ha perdut importància. Un tercer grup prové de Formació Professional, dels cicles formatius superiors, tot i que el percentatge és molt més baix. Un darrer grup és el dels alumnes que hi arriben des de proves d'accés per a majors (de vint-i-cinc i quaranta-cinc anys), amb una importància relativa creixent els darrers deu anys. Aquestes tendències s'han mantingut a mesura que la UOC s'ha consolidat. Per tot això, podem dir que la UOC és una Universitat d'ampliació d'estudis o de retorn als estudis universitaris i que solament d'una manera residual és per emprendre-hi els estudis universitaris.

QUADRE 19. VIA D'ACCÉS A LA UOC

	2003-04	2008-09	2012-13
Amb estudis universitaris previs	76,7	76,1	75,7
Formació Professional	5,2	9,7	10,3
Proves d'accés per a majors	1,9	4,9	6,1
COU/Batx. amb i sense PAAU	16,2	9,3	7,9

Un darrer punt que volem tractar és la distribució dels estudiants de la UOC segons l'illa de procedència. No detectam una distribució diferent dels alumnes si a l'illa de procedència hi ha o no una altra universitat. Així, el percentatge d'alumnes de Mallorca és molt superior al del resta de les illes, amb un pes similar al de la seva població en el conjunt de les Illes Balears.

Un punt diferencial per illes és el percentatge de dones que cursen estudis a la UOC a les illes de Menorca, Eivissa i Formentera. Observam que es manté la diferència a favor de les dones al llarg

dels darrers deu anys. És una estructura per sexe inversa a l'observada a l'alumnat de la UOC a Mallorca, on la presència de dones és considerablement inferior al llarg de tot el període estudiat.

QUADRE 20. DISTRIBUCIÓ DE L'ALUMNAT DE LA UOC PER ILLES I SEXE

	2003-04			2008-09			2011-12		
	Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total
Mallorca	32,4	45,9	78,3	36,6	44,5	81,1	37	43,4	80,4
Menorca	7,9	5,2	13,1	5,8	3,7	9,5	6,3	4,2	10,5
Eivissa i Formentera	4,2	4,4	8,6	5,2	4,2	9,4	5,3	3,8	9,1

Una de les dades més significatives de la UOC és que els darrers anys ha augmentat l'alumnat a totes les illes (vegeu el quadre 21).

QUADRE 21. INCREMENT DE L'ALUMNAT DE LA UOC PER ILLES

	Mallorca	Menorca	Eivissa i Formentera	Total
2003-04	19	16	11	18
2004-05	14	-3	10	12
2005-06	8	24	10	10
2006-07	12	5	4	10
2007-08	5	2	8	5
2008-09	6	14	10	8
2009-10	11	5	6	10
2010-11	11	6	7	10
2011-12	15	5	6	13

UNIVERSIDAD NACIONAL DE EDUCACIÓN A DISTANCIA (UNED). PRESENCIA A LES ILLES BALEARS

La seva oferta es concreta en trenta titulacions, que segueixen un total de 3.694 alumnes. Dominen les titulacions de Psicologia i Dret, que han augmentat d'una manera sostinguda els darrers deu anys acadèmics. Les dades sobre l'evolució de la matriculació són de cada vegada millors. Les dades ajustades, oferides aquest any acadèmic per la seu de la UNED a les Illes, milloren la fiabilitat de les dimensions de la matrícula.

L'oferta formativa de la UNED és variada. A més d'estudis de grau, encara ofereix estudis de plans antics LOU, a més de títols propis i estudis per a majors de vint-i-cinc i quaranta-cinc anys.

Els estudis de grau hi representen un 28,7%, mentre que els de plans antics LOU i de majors de vint-i-cinc i quaranta-cinc anys sumen un 18,3% de matriculats.

QUADRE 22. VIA D'ACCÉS A LA UNED PER ILLES

	Mallorca	Menorca	Eivissa i Formentera	Total
Graus	29,6	24,7	25,1	28,7
Estudis LOU	8,8	12,0	9,8	9,2
Accés 25 i 45	8,5	8,5	14,7	9,1
Ensenyaments propis	53,1	54,8	50,4	53,0

Respecte de la distribució dels alumnes per illes, manté una certa proporció respecte de la quantitat d'habitants de cada una de les Balears, amb percentatges similars als de la distribució de l'alumnat de la UOC.

QUADRE 23. DISTRIBUCIÓ DE L'ALUMNAT DE LA UNED PER ILLES

	Mallorca	Menorca	Eivissa i Formentera
Graus	83,4	7,3	9,4
Estudis LOU	77,5	11,1	11,4
Accés 25 i 45	75,1	7,8	17,1
Ensenyaments propis	81,1	8,7	10,2
Total	80,9	8,4	10,7

La distribució per sexes varia respecte dels estudis de grau cursats. Així, en els estudis tècnics i científics hi predominen homes, mentre que en els socials i lingüístics hi ha més dones matriculades

Respecte dels estudis que ofereix, cal destacar que el percentatge més elevat correspon als estudiants de Psicologia, seguits pels socials, jurídics i pels econòmics. Tenen percentatges molt més baixos els estudis tècnics i científics.

QUADRE 24. OFERTA D'ESTUDIS DE LA UNED PER BRANQUES

Estudis	Nombre d'alumnes	%
Científics	187	5,06%
Socials i educatius	339	9,18%
Econòmics	469	12,70%
Sociològics	293	7,93%
Geografia/Història	469	12,70%

Estudis	Nombre d'alumnes	%
Socials i jurídics	677	18,33%
Lingüístics	284	7,69%
Sanitaris (Psicologia)	779	21,09%
Tècnics	197	5,33%
TOTAL	3.694	100,00%

Tant la UNED com la UOC destaquen com a universitats de grau, tot i que de cada vegada tenen més pes en els estudis de postgrau. La UOC és una Universitat per ampliar-hi estudis, una vegada que l'alumne ja ha conclòs altres estudis universitaris. La UNED, per part seva, és una Universitat per seguir-n'hi de grau. El seu perfil no ha canviat gaire al llarg dels deu anys considerats, tot i que han consolidat l'oferta en el conjunt del sistema universitari que dona respostes formatives a les necessitats de les Illes Balears.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

MECD (2013). *Datos y cifras del sistema universitario español. Curso 2012/2013*. Madrid: Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

Pérez, F. (dir.) (2013). *Rankings ISSUE 2013. Indicadores sintéticos de las universidades españolas*. Madrid: Fundación BBVA i IVIE-Instituto Valenciano de Investigaciones Económicas.

SEQUA (2013). *II informe de seguiment i pla de millores dels graus i màsters oficials. Any acadèmic 2011-12*. Palma: SEQUA-UIB.

Torres-Salinas, D. [et al.] (2013). *Posiciones de las universidades españolas y de las comunidades autónomas en los rankings I-UGR según campos y disciplinas científicas*. Granada: Universidad de Granada. Recuperat el 23 de maig de 2013, a: <<http://ec3.ugr.es>>.

UIB (2012). *Memòria del pressupost 2013*. Palma: UIB.